

Girişimcilik Eğitimi Alan Üniversite Mezunlarının Girişimcilik Eğilimi Üzerine Bir Araştırma

A Research on Entrepreneurship Tendency of University Graduates Receiving Entrepreneurship Education

Hasan Dağlar¹

Öz

Bu çalışmanın amacı girişimcilik eğitimi olarak üniversiteden mezun olanların girişimcilik eğilimini araştırmaktır. Araştırmanın evreni, üniversitede ön lisans veya lisans düzeyinde eğitim görüp girişimcilik eğitimi olarak mezun olan kişilerdir. Bunun için daha önce geçerliliği ve güvenilirliği tespit edilmiş ölçeğe bazı demografik sorular da eklenerek bir anket hazırlanmıştır. Bu anket Çankırı Karatekin Üniversitesinden girişimcilik dersi olarak mezun olanların tamamına gönderilmiştir. Mezunlardan elde edilen veriler SPSS programıyla analiz edilmiştir. Yapılan faktör analizi sonucunda girişimciliğin alt boyutları olarak liderlik yönlü olma, risk alma eğilimi ve kendine güven alt faktörleri elde edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre girişimcilik eğitimi olarak mezun olanların girişimcilik eğiliminin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri açısından girişimcilik eğilimine yönelik anlamlı bir fark bulunamamıştır. Üniversitelerde verilen girişimcilik eğitiminin, farkındalık meydana getirdiği ve kişilerin üniversiteden mezun olduktan sonra yüksek girişimcilik eğilimine sahip olarak kendi işlerini kurmalarını teşvik ettiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Eğitimi, Girişimcilik Eğilimi

Abstract

The aim of this study is to investigate entrepreneurship tendency of university graduates who received entrepreneurship education. The scope of the research consists of people who have graduated from university with an associate degree or bachelor's degree and received entrepreneurship education. For this purpose, a questionnaire was prepared by adding some demographic questions to the scale whose validity and reliability was determined before. This questionnaire was sent to all Çankırı Karatekin University graduates who received entrepreneurship courses. Datas obtained from graduates were analyzed with SPSS programme. As a result of factor analysis, leadership-oriented, risk-taking tendency and self-confidence sub-factors were obtained as the sub-dimensions of entrepreneurship. According to the results of the analysis, the entrepreneurship tendency of the graduates who received entrepreneurship training was found to be high. There was no significant difference in terms of demographic characteristics of entrepreneurship tendency. Entrepreneurship education in universities creates awareness and encourages people to start their own business after graduation from university.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurship Education, Entrepreneurship tendency

JEL: M10, M13, L26

Submitted: 15 / 01 / 2020

Accepted: 24 / 10 / 2020

¹ Dr. Öğr. Üyesi, daglar18@hotmail.com, Çankırı Karatekin Ün İİBF, 0000-0002-6903-8141

Giriş

Girişimci, üretim faktörlerini uyumlu bir şekilde bir araya getiren, pazardaki fırsatları belirleyen, fırsatları veya ihtiyaçları iş fikrine dönüştüren, kâr amacı güden ve girişimlerinin sonucu doğabilecek tüm risklere katlanan ve üründe, yönetimde, teknolojiye, pazarlamada sürekli yeniyeye doğru değişme çabası gösteren kişidir (Güney, 2008:76). Girişimci yerine müteşebbis kelimesi de kullanılmaktadır. Ekonomik değerlerin oluşturulması için gerekli üretim faktörlerinin bileşimi, biyolojik veya mekanik bir olay olmayıp insan tarafından gerçekleştirilen bir işlemdir ve bunu yapan kişi de girişimcidir.

Bilgi toplumunda olduğumuz bu dönemde, girişimcilik çok büyük bir önem kazanmıştır. Ülkelerin gelişmesinde, kalkınmasında ve vatandaşlarının refah düzeylerinin artırılmasında iyi eğitim almış ve yetiştirilmiş girişimcilere ihtiyaç vardır. Ülkemizdeki genç nüfus potansiyeli girişimcilik konusunda önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Bu nedenle ülkemizde girişimciliğin geliştirilmesine ilişkin plan ve stratejiler oluşturmak, en önemlisi de genç, dinamik, zeki ve iyi eğitilmiş gençlerimizi girişimci olarak sahaya çıkarabilmek büyük önem taşımaktadır (Müftüoğlu ve Durukan, 2004:4).

Başarılı bir iş kurup girişimci olabilmek için; iyi bir iş fikrinin olması, iyi bir fırsatın doğması, uygun bir yer zaman ve ortamın olması, üretim için uygun kaynakların bulunması gerekir. İş kurma süreci; iş fikri, çalışma programı, ön değerlendirme, yapılabirlik araştırması, iş planı, işi kurmak, işi geliştirmek ve motivasyon aşamalarından oluşmaktadır (Kaya, 2007:55).

Bir ülkenin gelişmesi ve kalkınması, istihdamın artırılması, işsizliğin azaltılması, gelir dağılımı adaletinin sağlanması, yoksullukla mücadele edilmesi, refahın tabana yayılması, kişi başına düşen gelirin artırılması, sosyal adaletin ve sosyal güvenliğin etkin hale getirilmesi için iyi yetişmiş girişimcilere ihtiyaç vardır. Bilim ve teknoloji yarışında güçlü hale gelenebilmesi için girişimci gücü yüksek insanların eğitilmesi, destek olunması ve sahaya çıkarılması zorunludur.

Girişimcilik, pazardaki fırsatların iş fikrine dönüştürülerek yeni iş ve işletmelerin oluşturulduğu dinamik bir süreçtir. Kâr elde etme amacı ve kişisel tatmin sağlama isteği insanları girişimci olmaya yönlendirmektedir. Ayrıca kendi işinin patronu olmak, istediği bir işte çalışmak, bir ticari fikri ya da düşünceyi kendi işini kurarak gerçekleştirmek, tanınma ve prestij kazanma da insanları girişimci olmaya teşvik etmektedir (Tekin, 2006:8).

Günümüzde bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişmelerle beraber sanal girişimciliğin bütün dünyada hızla geliştiği görülmektedir. İnternette açılan siteler vasıtasıyla mal ve hizmet pazarlamasında girişimcilik faaliyetleri yaygınlaşmaktadır.

Kişilerin sahip oldukları girişimcilik özellikleri doğuştan gelebilmekle beraber sonradan da kazanılabilmektedir. Kişilerin doğuştan sahip olduğu girişimcilik potansiyelinin girişimcilik kariyerine dönüştürülebilmesi için girişimcilik eğitimi önemli bir araç olarak ortaya çıkmaktadır. Bazı araştırmacılar motivasyon, hırs ve risk alma gibi özelliklerin insanda doğuştan var olduğunu ancak geleneksel eğitim sistemi içinde bu özelliklerin törpülendiğini dile getirerek girişimcilik eğitiminin, girişimcilik ruhunun ortaya çıkmasını engelleyen bariyerleri ortadan kaldırmaya yönelik olması gerektiğini vurgulamaktadır (Müftüoğlu ve Haliloğlu, 2013:2).

Doğuştan gelen yeteneklerini eğitimle geliştirebilen kişilerin, girişimci olarak daha başarılı olacaklarını söylemek mümkündür. Çağımızda girişimciliğin önemini etkileyen faktörler arasında ekonomik gelişmelerin yanı sıra nüfus yapısıyla ilgili gelişmeler, hizmet sektörünün gelişmesi, uluslararası fırsatların ortaya çıkması, teknolojik değişimler, girişimcilik eğitiminin yaygınlaşması ve girişimcilik bilincinin gelişmesi sayılabilir.

Bu çalışmada üniversiteden girişimcilik eğitimi alarak mezun olanların girişimciliğe karşı eğilimleri araştırılmıştır. Üniversiteden girişimcilik eğitimi alarak mezun olanların girişimcilik eğilimi ve girişimciliğe yönelmeleri merak konusu olmuştur. Potansiyel girişimcileri belirlemek ve onların sahaya çıkıp kendi işlerini kurmalarını teşvik etmek açısından mezunların girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi önem taşımaktadır. Üniversite mezunlarının girişimciliğe olan ilgileri ve eğilimleri girişimcilik ölçeği vasıtasıyla ölçülmeye çalışılmıştır. Mezunların kişisel özellikleri, istihdam durumları gibi değişkenler açısından girişimcilik eğilimlerinde farklılıklar olup olmadığı ve girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimine etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır.

1. Girişimcilik Eğitimi

Kişilerin girişimci olarak sahaya çıkmalarında ve işlerini kurmalarında girişimcilik eğitimi önemli bir rol oynamaktadır. Bundan dolayı çeşitli düzeylerde girişimcilik eğitimleri verilerek, kişilerin bu konudaki bilgi, beceri ve farkındalıkları artırılmaya çalışılmaktadır. Özellikle üniversitelerde ön lisans ve lisans düzeyinde verilen girişimcilik dersleriyle iş kurma, yönetim ve işletmecilik mevzuatı gibi konularda bilgiler verilerek, öğrencilerin mezun olduktan sonra kendi işlerini kurmaları konusunda bilinçlendirilmesi ve teşvik edilmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Girişimcilik ve girişimciliğin desteklenmesi günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin temel politikası haline gelmiştir. Girişimcilere özellikle devlet tarafından maddi, manevi, kurumsal bazı destek mekanizmaları her düzeyde verilmektedir. Erken yaşlarda bireyleri girişimci olmaya yönlendirmek ve toplum kültürünün bir parçası haline dönüştürmek

amacıyla girişimcilik eğitimleri yaygınlaştırılmakta ve girişimcilik dersleri eğitim programlarına dahil edilmektedir (Döm, 2012:33).

Birçok ülkede girişimcilik eğitiminin ilk, orta ve yüksek öğrenim düzeyinde eğitim sisteminin içerisine dahil edildiği görülmektedir. Girişimcilikle ilgili mevcut programlar incelendiğinde, birbiriyle belirli noktalarda örtüşen iki yaklaşımın öne çıktığı görülmektedir. Bunlardan birincisi, girişimciliğin önemini ve girişimcilerin ekonomik yaşamdaki rolünü geniş kitlelerin anlamasını sağlamak diğeri ise, girişimcilik yetenekleri geliştirilmiş, başarılı işletmeler kurabilecek bir "girişimci havuzu" oluşturmaktır (Müftüoğlu ve Haliloğlu, 2013:2).

Üniversiteler eğitim öğretim programlarında girişimcilikle ilgili derslere ve konulara yer vererek girişimcilik konusunda bilinç oluşturmaya çalışmaktadırlar. Özellikle iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde ve meslek yüksekokullarında girişimcilik dersleri zorunlu veya seçmeli olarak eğitim öğretim müfredatlarında yer almaktadır. Meslek yüksekokullarındaki girişimcilik derslerinin içeriği; girişimcilikle ilgili temel kavramlar, girişimciliği etkileyen faktörler, risk sermayesi, girişimcilik ve kültür, proje ve yatırım kararı, iş fikirleri oluşturabilme, iş planı hazırlayabilme, yaratıcı ve yenilikçi düşünebilme ve girişimcilikte örnek olay incelemeleri gibi konulardan oluşmaktadır. İktisadi ve idari bilimler fakültelerindeki girişimcilik derslerinin içeriği; girişimcilik ile ilgili kavramlar, iş fikri belirleme, iş planı hazırlama, iş kurma, işletmeyi geliştirme ve iş planı sunumları gibi konuları kapsamaktadır.

Girişimcilikle ilgili ön lisans ve lisans eğitim ve öğretimindeki dersler ve programlar yanında, yüksek lisans ve doktora da girişimcilikle ilgili dersler veya programlar açılabilir. Girişimcilik eğitimine eğitim öğretimin her aşamasında yer verilerek gençlerin kariyer hedeflerinde girişimciliğe yönelmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır. Üniversitelerdeki girişimcilik dersleri öğrencilerdeki girişimcilik ruhunu ortaya çıkarmaya ve geliştirmeye odaklanmalıdır.

Örgün ve yaygın öğretim kurumları dışında, girişimciliği teşvik etmek amacıyla bazı sertifikalı girişimcilik eğitimleri de verilmektedir. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) üniversitelerle iş birliği içerisinde girişimcilik eğitim programları yürütmektedir. Katılımcıların girişimcilik konusunda bilgi sahibi olmaları ve kendi işlerini kurmaları teşvik edilmektedir. KOSGEB ile yapılan anlaşma gereğince, üniversitelerde girişimcilik derslerini alarak başarılı olan öğrenciler hem bu derslerini kredilerine ekletebilmekte hem de KOSGEB'den girişimcilik sertifikası alabilmektedir. KOSGEB'den girişimcilik sertifikası alanlar girişimci olmaya karar verip bir işletme açtıklarında, kurumun belirlediği miktar kadar hibe ve faizsiz kredilerden faydalanabilmektedirler.

Diğer taraftan TÜBİTAK tarafından hazırlanıp yayınlanmakta olan "Girişimci ve Yenilikçi Üniversite İndeksi" ile ülkemizde faaliyet gösteren üniversiteler girişimcilik ve yenilikçilik açısından 2012 yılından itibaren sıralanmaya başlamıştır. Bu iki gelişme sayesinde yükseköğretim içinde girişimcilik kavramı daha da ilgi çekici hale gelmiştir.

AB ile uyum çalışmaları çerçevesinde hazırlanan KOBİ Stratejisi ve Eylem Planında girişimciliğin geliştirilmesi ve girişimcilik eğitimlerinin düzenlenmesi öncelikli durumdadır. Eğitim ve öğretimin her kademesinde girişimcilik eğitiminin verilmesi için genel liselerde ve üniversitelerde girişimcilik konularının programlara ilave edilmesinin sağlanması vurgulanmaktadır (Tanrısever, 2004:39).

Girişimciliği özendirmek ve iş kurma kabiliyetlerine sahip girişimcilere duyulan ihtiyaca dikkat çekmek amacıyla, her yıl mart ayının ilk haftasında girişimcilik haftası kutlanmakta ve bu kapsamda Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından girişimcilik istatistikleri yayımlanmaktadır. Buna göre; 2017 yılında toplam istihdam içerisinde işveren olarak çalışanların payı %4,5'dir. Cinsiyete göre işveren olarak çalışanların %91,2 si erkek ve %8,8'i kadındır. Eğitim durumuna göre tarım dışı sektörlerde işveren olanlar arasında ilkökul mezunlarının oranı %15,8'dir. Ayrıca tarım dışı sektörlerdeki işverenlerin %14,9'unu genel lise, %28,5'ini ise yüksekokul ve fakülte mezunlarından oluşmaktadır. Bir önceki yıla göre fakülte veya yüksekokul mezunlarının oranı 0.7 artmıştır. Bu rakamlar girişimcilerin eğitim düzeylerinin yükselmekte olduğunu göstermektedir (TÜİK Haber Bülteni, Sayı:30847, 05 Mart 2019).

Planlı kalkınmanın ve gelişmenin sağlanabilmesi için kalkınma planlarında girişimciliğe önemli yer verilmektedir. Özellikle onuncu ve onbirinci kalkınma planlarında girişimcilik, girişimci sayısının artırılması ve girişimciliğin desteklenmesi konuları üzerinde ayrıntılı olarak durulmuştur.

Onuncu Kalkınma Planında (2014-2018), girişimci sayısının ve girişimcilik yeteneklerinin artırılması ihtiyacının devam ettiği belirtilmiştir. Kadın, genç ve sosyal girişimciliğe öncelik verilmesi, girişim sermayesi, mikro kredi uygulamaları, bireysel katılım sermayesi, kredi garanti fonu ve sermaye piyasası imkânlarının geliştirilmesi yoluyla yeni girişimcilerin finansmana erişiminin kolaylaştırılması vurgulanmıştır. Girişimcilik eko sisteminde hizmet ve destek sağlayan tüm kurum ve kuruluşların kurumsal kapasitelerinin ve iş birliği düzeylerinin artırılması ve kamu alımlarının yenilikçi girişimciliği teşvik edecek şekilde düzenlenmesi amaçlanmıştır. Girişimcilik eğitimlerinin niteliğinin artırılması, yenilikçi girişimciliğin geliştirilmesi ve girişimcilik konusunda uzmanlaşmış nitelikli insan kaynağının artırılması üzerinde durulmuştur (DPT, 2013).

Onbirinci Kalkınma Planında (2019-2023), girişimcilik kültürünün ve yenilikçi girişimcilik kapasitesinin geliştirilmesi, girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesi temel amaç olarak belirlenmiştir. Girişimcilik ekosisteminde yer alan tüm paydaşların yararlanabileceği, girişim bilgilerinin, girişimcilğe yönelik desteklerin ve eğitimlerin yer aldığı, düzenli olarak güncellenen bir Türkiye girişim ekosistemi platformunun kurulması hedeflenmiştir (T.C. Resmi Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/07/20190723M1-1.htm> Erişim Tarihi: 28.11.2019).

Girişimcilik; kamu kurumları, iş dünyası ve eğitim kurumları tarafından teşvik edilmektedir. Devlet, girişimciliğin desteklenmesi için birçok teşvik mekanizması kurmaktadır. Bu bağlamda girişimcilere vergi destekleri sağlanmakta, altyapı yatırımlarıyla girişimcilerin iş kurmaları kolaylaştırılmaktadır. Yeni girişimcilerin, istihdam yaratma, ekonomik çıktıyı artırma ve yenilikçilik alanındaki önemi anlaşıldıkça, merkezi ve yerel yönetimler girişimcileri desteklemeye devam edecektir (Yurtseven, 2007:64).

Girişimcilik eğitimlerinin amacı, girişimcilik kültürü ve nasıl girişimci olunacağı konusunda kişilerin bilgilendirilmeleri, başarılı girişimcilerin derslere davet edilerek girişimci adaylarının motive edilmeleri ve desteklenmeleri, başarılı birer girişimci olabilmeleri için bireylere gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılmasıdır.

2. Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimine Etkisi Üzerine Literatür Tarama

Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisine yönelik yapılan bir araştırmada; girişimcilik eğitiminin kişideki girişimcilik potansiyelinin meydana çıkarılmasında ve farkındalık oluşturulmasında önemli bir faktör olduğu belirtilmiştir. Bilgi toplumunda ülkelerin insanlarını ve özellikle gençlerini girişimci olarak yetiştirmelerinin ülkenin kalkınmasında ve gelişmesindeki önemi vurgulanmıştır (Balaban ve Özdemir, 2008:146).

Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ve girişimcilik eğitimiyle ilgili yapılan bir çalışmada; kendi kurduğu işletmede yöneticilik yapan kişilere en önemli girişimcilik özellikleri sorulduğunda önem sırasına göre özgüven, dürüstlük, risk alma, yenilikçi düşünme ve sosyal olma gibi yanıtlar verilmiştir. Buna göre bu özelliklerin geliştirilmesi amacıyla girişimcilik eğitiminde girişimcilikle ilgili derslerin içeriğinin yeniden düzenlenmesi, uygulamaya ağırlık verilmesi, başarılı girişimcilerin derslere davet edilmesi, bu eğitimi alan kişilerin kendi işlerini kurma ve yönetme konusunda beceri ve özgüven kazandırılmasıyla girişimcilik eğitiminin amacına ulaşacağı ve etkin sonuçlar vereceği vurgulanmıştır (Çetinkaya Bozkurt ve Alparslan, 2013:22).

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin gelecekteki girişimcilik kariyer niyetlerinin planlı davranış modeli kapsamında değerlendirilmesi isimli çalışmada; öğrencilerin cinsiyetleri, bölümleri, ailelerin gelirleri yönünden girişimciliği algılamının farklılaştığı belirtilmiştir. Kendi işini kurmada olumlu düşünme ve girişimcilik derslerinin etkisi halen bir işte çalışan öğrencilerde çalışmayanlara göre daha yüksek çıkmış yani çalışanların girişimcilik kariyerine daha olumlu yaklaştıkları tespit edilmiştir (Top, 2011:285).

Kadınların işgücü piyasasına girişlerinde girişimcilik eğitim programlarının etkilerinin analiz edildiği bir çalışmada; girişimcilik eğitim programlarından yararlanan kadınların bu programdan yararlanma ve girişimci olma sebepleri ile bu süreçte karşılaştıkları sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Girişimci olma nedenlerinin başında "başkalarından emir almamak, kendi işinin patronu olmak" seçeneğinin geldiği tespit edilmiştir. Kadınların işletmelerini kurarken karşılaştıkları en önemli sorunun finansmana erişim, ikincisinin ise cinsiyet eşitsizliği olduğu, girişimci olmak için en önemli niteliğin ise özgüven olduğu vurgulanmıştır (Koparan ve Kahraman, 2016:58).

Türkiye'de girişimcilik araştırmalarının odağı üzerine yapılan çalışmada; girişimcilik araştırmalarının girişimci bireye odaklandığı ve girişimcilik eğiliminin incelenmesine yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Girişimcilikle ilgili çalışmaların büyük çoğunluğunun girişimciler üzerinde gerçekleştirilmediği; öğrenciler, yöneticiler ve potansiyel girişimcileri içerdiğini, girişimcilik alanında yapılan bir çalışmanın henüz yeni bir iş kurmamış ya da girişimci olması kesin olmayan bireyler üzerinde yürütülmesinin alana sağlayacağı katkının belirsiz olacağı vurgulanmıştır. Veri toplama ve örneklem zorluğu nedeniyle daha az incelenmiş olan girişimcilerin başarısızlık nedenlerinin incelenmesinin alana daha çok katkı sağlayabileceği belirtilmektedir (Eser ve Yıldız, 2015:105).

Girişimcilik eğitimi ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik profillerinin belirlenmesine yönelik bir alan araştırmasında; girişimcilik eğitimi alan öğrencilerin girişimcilik yetenek puanlarının arttığı ve bunun da girişimcilik eğitiminin önemine işaret ettiği, öğrencilerin girişimcilik eğitimine ihtiyaç duydukları ve girişimciliğin akademik ve kamu çevrelerince desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ailenin, eğitim kurumlarının ve ilgili kuruluşların girişimci aday öğrencilere verecekleri desteklerin, onların girişimci olmaları konusunda ne denli önemli olduğu ifade edilmiştir (Patır ve Karahan, 2010:38).

Üniversite öğrencilerinin girişimci özelliklerinin incelenmesi konulu çalışmada; Türkiye'nin kalkınma hedeflerini gerçekleştirebilmesi için girişimcilik kültürünün geliştirilmesi, girişimciliği destekleyen kurum ve kuruluşların sayısı ile kaynaklarının artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin yenilikçi fikirlerinin projeye dönüştürülmesi

aşamasında uygun destek programlarının sunulması, böylelikle bilimsel bilginin ticari değere dönüşmesi sağlanarak sürdürülebilir iktisadi büyümenin gerçekleştirilebileceği, dolayısıyla bu süreçte risk alarak yenilikler ortaya koymak isteyen genç beyinler için kampüs temelli girişimcilik modelinin uygulamaya konulması önerilmiştir (Ulutürk Akman ve Bektaş, 2015:229).

Üniversitelerin girişimci yetiştirebilmesi ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimini ölçen araştırmaları değerlendiren çalışmada; üniversitelerin girişimcilik kültürü yaratmada etkisi ve üniversitelerdeki girişimcilik derslerinin öğrencilerin girişimcilik eğilimleri üzerine etkisi araştırılmıştır. Ön lisans ve lisans düzeyinde girişimcilik eğitimi alınan ya da verilen eğitim içerisinde girişimcilik konusunun işlenmesinin farklılık meydana getirdiği, girişimcilik eğitimi ile öğrencilerin girişimcilik özellikleri arasında pozitif bir ilişki olduğu incelenen araştırmalarda tespit edilmiştir. Araştırmaların büyük çoğunluğunda öğrencilerin çok yüksek girişimcilik eğilimine sahip olduğu tespit edilmiş ancak öğrencilerin kariyer tercihlerinde sabit maaşlı bir işte çalışmayı arzu etmeleri dikkat çekmiştir. Girişimcilik eğilimi bu kadar yüksek çıkan öğrencilerin kariyer tercihlerinde öncelikli olarak kendi işlerini kurma ve girişimci olma arzularının ön plana çıkarılması vurgulanmıştır (Pazarcık, 2016:160).

3. Araştırmanın Metodolojisi

3.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Araştırmanın amacı, üniversiteden girişimcilik eğitimi alarak mezun olan kişilerin girişimcilik eğilimlerini ölçmek ve bazı demografik değişkenlere göre girişimcilik eğilimlerini analiz etmektir. Araştırmanın kapsamı, Çankırı Karatekin Üniversitesinde girişimcilik dersi alıp başarılı olan ve KOSGEB den girişimcilik sertifikası alıp üniversiteden mezun olan kişileri kapsamaktadır.

3.2. Araştırmanın Yöntemi ve Verileri

Araştırma nicel türde bir araştırma olup, araştırma verileri Çankırı Karatekin Üniversitesi'nde girişimcilik dersleri alarak mezun olan kişilerden anket yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada bazı demografik verilerle, kişinin ailesinde girişimci olup olmamasına yönelik sorular da eklenerek "Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeği" kullanılmıştır (Yılmaz ve Sünbül, 2009:202). Girişimcilik ölçeği ankete katılanların girişimcilikle ilgili algılarını, tutumlarını ve eğilimlerini ölçmek amacıyla 36 ifadeden oluşmaktadır. İfadeler beşli Likert ölçeğine sahip "1. Kesinlikle katılmıyorum 2.Katılmıyorum 3.Kararsızım 4.Katılıyorum 5.Kesinlikle katılıyorum" aralığında cevaplandırılmıştır. Toplam girişimcilik puanı hesaplanmış, bu puanların 36-64 arası çok düşük girişimciliği, 152-180 arası da çok yüksek girişimciliği göstermektedir.

Girişimcilik eğitimi alan mezunlardan 4811 kişiye anket gönderilmiş olup bunlardan 303 kişi anketi cevaplandırmış ve geri dönüş oranı % 6,3 olmuştur. Toplanan bu veriler SPSS 22 programında frekans, faktör analizi, t testi ve ANOVA analizine tabi tutulmuş ve sonuçları yorumlanmıştır.

3.3. Araştırmanın Hipotezleri

H1: Girişimcilik eğitimi alan mezunların girişimcilik eğilimlerinde cinsiyete göre farklılık vardır.

H2: Girişimcilik eğitimi alan mezunların medeni durumlarına göre girişimcilik eğilimlerinde farklılık vardır.

H3: Girişimcilik eğitimi alanların mezun oldukları üniversite birimine göre girişimcilik eğilimlerinde farklılık vardır.

H4: Girişimcilik eğitimi alan mezunların ailesinin girişimci olma durumlarına göre girişimcilik eğilimlerinde farklılık vardır.

H5: Girişimcilik eğitimi alan mezunların çalışma şekillerine göre girişimcilik eğilimlerinde farklılık vardır.

H6: Girişimcilik eğitimi alan mezunların girişimci olma isteklerine göre girişimcilik eğilimlerinde farklılık vardır.

Araştırmaya katılanların yaş aralığı, kendi iş yeri olması ve aylık geliri konularındaki değişkenlerden elde edilen verilerin girişimcilik eğilimiyle ilgilerinin daha az olabileceği düşünülerek bu değişkenlerle ilgili hipotezler kurulmamış, bunların sadece frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır.

3.4. Araştırmanın Bulguları

3.4.1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

Tablo 1. Demografik Özellikler

Değişkenler		Frekans	Yüzde (%)	Değişkenler		Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyeti	Kadın	129	42,6	Anne veya babasından herhangi birisi iş yeri olan girişimci mi?	Evet	52	17,2
	Erkek	174	57,4		Hayır	251	82,8
Yaş Aralığı	20-25	235	77,6	Hangi işte çalışıyor?	Çalışmıyor	116	38,3
	26-30	51	16,8		Özel Sektör (İşçi)	107	35,3
	31-35	7	2,3		Esnaf (İşletme Sahibi)	17	5,6
	36-40	4	1,3		Memur	33	10,9
	40+	6	2		Diğer	30	9,9
Medeni Durumu	Bekâr	246	81,2	İş yeri açmak istedi mi?	Evet	241	79,5
	Evli	55	18,2		Hayır	62	20,5
	Diğer	2	0,7				
Mezun olduğu üniversite birimi	MYO (Ön Lisans)	198	65,3	Aylık Geliri (Türk Lirası)	0-2000	139	45,9
	İİBF (Lisans)	75	24,8		2001-4000	110	36,3
	Diğer	30	9,9		4001-6000	35	11,6
			6001+		19	6,3	

Tablo 1 de görüldüğü gibi araştırmaya 303 kişi katılmış olup bunların 129'u (%42,6) kadın ve 174'ü (%57,4) erkektir. Yaş durumlarına göre 235 kişi (%77,6), 20-25 yaş aralığındadır. Büyük çoğunluğunun 246 kişi (%81,2) sinin medeni durumu bekârdır. Katılımcıların 198'inin (%65,3) mezun olduğu üniversite birimi meslek yüksekokulu yani ön lisanstır. Ailesinde girişimci olan yani anne veya babasından herhangi birisinin iş yerine sahip girişimci olan sadece 52 kişi (%17,2) bulunmaktadır. Herhangi bir işte çalışmayan 116 kişi (%38,3) vardır. Girişimci olup kendi iş yerini açmak isteyen 241 kişi (%79,5) oldukça yüksek orana sahiptir. Katılımcıların 139'unun (%45,9) geliri 2000 TL. nin altındadır. Çok düşük gelire sahip olanların bu kadar yüksek oranda çıkması, çalışmayanların oranının %38 gibi yüksek bir oranda olmasından kaynaklanabilir.

3.4.2. Faktör Analizi

Örneklem büyüklüğünün faktör analizine uygunluğunu ve verilerin birbirleriyle ilişkili olup olmadığının tespit edilmesi için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett's testi yapılmıştır.

Tablo 2. Verilerin Faktör Analizine Uygunluğu Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett's Testi		
Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Yeterliliği Ölçüsü		,972
Bartlett'in Küresellik Testi	Yaklaşık Kı-Kare	8906,534
	sd.	630
	P	,000

Tablo 2 de yapılan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett's Testi sonuçları görülmektedir. KMO testi sonucu 0,972 olarak hesaplanmış ve örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olduğu görülmüştür. Bartlett's testi sonucunda verilerin faktör analizine uygun olduğu tespit edilmiş ve faktör analizi yapılmıştır.

Tablo 3. Faktör Analizi

	Boyut		
	1	2	3
Görevin zorluğunda elinden gelenin en iyisini yapmak	,777		
İşinde eski performansından daha iyi olmak için çok çaba harcamak	,709		
İşini severek ve azimle yapmak	,706		
İşlerinde kendi kararlarının etkili olması	,662		
İşte lider olmaktan çekinmemek	,602		
İstediği şeyi elde ettiğinde bunun genellikle kendi yeteneklerinin sonucu olduğunu düşünmek	,588		
Karşısına çıkan fırsatları değerlendirebilmek	,585		
Yeni şeyleri denemeye fırsat veren projelerde çalışmayı sevmek	,560		
Başarıyı sağlayacak uygun teknik ve yöntemlerin arayışı içerisinde olmak	,546		
İşinde ve çalışmalarda ortaya çıkan değişimlere açık olmak	,538		
Yeni proje ve işlerle uğraşmak	,521		
Farklı işlere dönük motivasyonun güçlü olması	,510		
Arkadaşlarına değişik iş projelerinden söz etmek		,714	
Denemediklerini denemekten çekinmemek		,643	
İşinden ayrılsa bile kendine yeni seçenekler oluşturabilmek		,635	
Yeteneklerini uygulayabilecek alanlar oluşturmak		,623	
Kendi işini kurabilmek		,622	
Zor durumlarda alternatifler oluşturabilmek		,620	
İş konusunda gelecekle ilgili etkili kararlar alabilmek		,619	

Kendinde değişik işler yapabilecek enerjiyi hissetmek		,602	
Arkadaşlarından gelen projelere katılmaktan çekinmemek		,594	
Farklı insanlarla dostluklar kurabilmek		,588	
İşinde her türlü riski göze alabilmek			,757
Üzerinde çalıştığı bir konuda hata yapmaktan çekinmemek			,687
Mevcut kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilmek			,546
Geçmişte kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denemek			,544
Eski fikirlere ve uygulamalara meydan okumayı ve daha iyilerini araştırmayı sevmek			,498

Faktör analizi sonucunda bazı maddeler birden fazla faktör altında toplandığından ölçekten çıkarılarak tekrar faktör analizi yapılmış, ölçeğin tamamında 36 olan ifade sayısı faktör analizi sonucunda 27'ye düşmüş ve açıklanan varyans %62,059 olmuştur. Yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda girişimciliğin alt boyutları olarak lider yönlü, risk alma eğilimi ve kendine güven olmak üzere üç alt faktör elde edilmiştir.

Tablo 4. Ölçeğin Güvenilirliği

	Faktördeki madde sayısı	Cronbach's Alpha
Alt faktör 1	12	,940
Alt faktör 2	10	,916
Alt faktör 3	5	,834

Tablo 4'de görüldüğü gibi araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirliğini ölçmek için faktör analizi sonucunda elde edilen alt faktörlerin Cronbach's Alpha değerleri ayrı ayrı hesaplanmıştır. Alt faktör 1'in Cronbach's Alpha değeri 0,940, alt faktör 2'nin 0,916 ve alt faktör 3'ün 0,834 olarak hesaplanmıştır. Ölçek için hesaplanan katsayı 0,90'ın üzerinde olduğunda ölçeğin güvenilirliği mükemmel olarak yorumlanır (Kılıç, 2016:48). Alt faktörler için hesaplanan bu sonuçlar ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

3.4.3. Hipotez Testleri

H1: "Girişimcilik eğitimi alan mezunların girişimcilik eğiliminde cinsiyete göre farklılık vardır" hipotezi bağımsız t testi ile ölçülmüş ve sonuçları yorumlanmıştır.

Tablo 5. Mezunların Cinsiyetlerinin Girişimcilik Eğiliminde Farklılıklarına Yönelik t Testi Sonuçları

	Cinsiyeti	N	Ortalama	Standart Sapma	Levene Varyans Eşitliği Testi		t-testi		
					F	P	t	sd.	P
KENDİNE GÜVEN	Erkek	174	39,79	8,228	3,742	,054	-,260	301	,795
	Kadın	129	40,02	6,519					
RİSK ALMA	Erkek	174	19,10	4,192	2,335	,128	-1,041	301	,299
	Kadın	129	19,57	3,434					

LİDERLİK YÖNLÜ	Erkek	174	49,84	9,510	1,724	,190	,024	301	,980
	Kadın	129	49,81	7,823					

Tablo 5'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan mezunlardan erkekler kadınlardan yaklaşık %50 daha fazladır. Girişimcilik alt boyutlarının üçünde de kadınlarla erkeklerin ortalamaları birbirine çok yakın ancak kadınların standart sapmaları erkeklerinkinden daha düşük çıkmıştır. Levene testi sonuçlarına göre gruplar arasında varyanslar homojendir ($P > 0,05$). Cinsiyetin girişimcilik eğilimine etkisine yönelik H1 hipotezini test etmek amacıyla uygulanan t testinde istatistiksel olarak cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunamamış ($P > 0,05$) ve H1 hipotezi reddedilmiştir. Girişimcilik eğitimi alan mezunların cinsiyetlerine göre girişimcilik eğilimlerinde anlamlı bir fark yoktur.

H2: "Girişimcilik eğitimi almış olan mezunların medeni durumlarına göre girişimcilik eğilimlerinde farklılık vardır" hipotezi bağımsız t testi ile ölçülmüş ve sonuçları yorumlanmıştır.

Tablo 6. Medeni Durumun Girişimcilik Eğilimine Etkisine Yönelik t Testi Analizi Sonuçları

	Medeni Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	Levene Varyans Eşitliği Testi		t-testi		
					F	P	t	sd.	P
KENDİNE GÜVEN	Evli	55	39,95	7,395	,723	,396	,060	299	,952
	Bekâr	246	39,88	7,613					
RİSK ALMA	Evli	55	18,93	3,661	,492	,483	-,789	299	,431
	Bekâr	246	19,39	3,949					
LİDERLİK YÖNLÜ	Evli	55	49,35	9,174	,058	,810	-,440	299	,660
	Bekâr	246	49,93	8,787					

Tablo 6'da araştırmaya katılan mezunlardan bekâr olanlar evlilerin yaklaşık beş katı oranındadır. Girişimciliğin alt boyutları dikkate alındığında evli ve bekârların ortalamaları ve standart sapmaları birbirine çok yakın çıkmıştır. Levene testi sonuçlarına göre gruplar arasında varyanslar homojendir ($P > 0,05$). Medeni durumun girişimciliğin alt boyutları üzerindeki etkilerini ölçmek için uygulanan t testinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamış ($P > 0,05$) ve H2 hipotezi reddedilmiştir. Girişimcilik eğitimi alan mezunların medeni durumları girişimcilik eğilimlerinde anlamlı bir fark oluşturmamaktadır.

H3: "Girişimcilik eğitimi alanların mezun oldukları üniversite birimine göre girişimcilik eğilimlerinde farklılık vardır" hipotezi bağımsız t testi ile ölçülmüş ve sonuçları yorumlanmıştır.

Tablo 7. Mezun Olduğu Üniversite Biriminin Girişimcilik Eğilimine Etkisine Yönelik t Testi Analiz Sonuçları

	Mezun Olduğu Üniversite Birimi	N	Ortalama	Standart Sapma	Levene Varyans Eşitliği Testi		t-testi		
					F	P	t	sd.	P
KENDİNE GÜVEN	İİBF (Lisans)	75	39,97	6,950	,606	,437	-,046	271	,963
	MYO (Ön Lisans)	198	40,02	7,678					

RİSK ALMA	İİBF (Lisans)	75	19,11	3,274	2,313	,129	-,817	271	,415
	MYO (Ön Lisans)	198	19,53	3,952					
LİDERLİK YÖNLÜ	İİBF (Lisans)	75	49,37	7,962	,354	,553	-,905	271	,366
	MYO (Ön Lisans)	198	50,40	8,496					

Tablo 7’de araştırmaya katılanların mezun oldukları üniversite birimlerinden MYO mezunları 198 kişi iken İİBF mezunları 75 kişidir. Girişimciliğin alt boyutları dikkate alındığında farklı birimlerden ön lisans ve lisans mezunu olanların ortalamaları ve standart sapmaları birbirine çok yakın çıkmıştır. Levene testi sonuçlarına göre gruplar arasında varyanslar homojendir ($P > 0,05$). Mezun oldukları üniversite birimlerinin girişimciliğin alt boyutları üzerindeki etkilerini ölçmek için uygulanan t testinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamış ($P > 0,05$) ve H3 hipotezi reddedilmiştir. Girişimcilik eğitimi alan katılımcıların mezun oldukları üniversite birimleri girişimcilik eğilimlerinde anlamlı bir fark oluşturmamıştır.

H4: “Girişimcilik eğitimi alan mezunların ailesinin girişimci olma durumlarına göre girişimcilik eğilimlerinde farklılık vardır” hipotezi bağımsız t testi ile ölçülmüş ve sonuçları yorumlanmıştır.

Tablo 8. Ailenin Girişimci Olma Durumunun Girişimcilik Eğilimine Etkisine Yönelik t Testi Analizi Sonuçları

	Ailenin Girişimci Olma Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	Levene Varyans Eşitliği Testi		t-testi		
					F	P	t	sd	P
KENDİNE GÜVEN	Evet	52	39,60	7,678	,211	,646	-,303	301	,762
	Hayır	251	39,94	7,522					
RİSK ALMA	Evet	52	19,56	4,089	,378	,539	,517	301	,606
	Hayır	251	19,25	3,852					
LİDERLİK YÖNLÜ	Evet	52	49,75	9,901	,322	,571	-,070	301	,944
	Hayır	251	49,84	8,597					

Tablo 8’de araştırmaya katılanlardan ailesinde girişimci olanların oranı olmayanlarınkinin yaklaşık beşte biridir. Girişimciliğin alt boyutları dikkate alındığında ailesinde girişimci olanların olmayanlara göre ortalamaları ve standart sapmaları birbirine çok yakın çıkmıştır. Levene testi sonuçlarına göre gruplar arasında varyanslar homojendir ($P > 0,05$). Katılımcıların ailesinde girişimci olmasının girişimciliğin alt boyutları üzerindeki etkilerini ölçmek için uygulanan t testinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamış ($P > 0,05$) ve H4 hipotezi reddedilmiştir. Girişimcilik eğitimi alan katılımcıların anne veya babasından birisinin işyeri olan girişimci olup olmaması girişimcilik eğilimlerinde anlamlı bir fark oluşturmamıştır.

H5: “Girişimcilik eğitimi alan mezunların çalışma şekillerine göre girişimcilik eğilimlerinde farklılık vardır” hipotezi ANOVA analizi ile ölçülmüş ve sonuçları yorumlanmıştır.

Tablo 9. Çalışma Şekillerinin Girişimcilik Eğilimine Etkisine Yönelik Grup İstatistikleri

Çalışma Şekli	N	Ortalama	Standart Sapma	Std. Hata	Ortalama için% 95 Güven Aralığı		Minimum	Maksimum	
					Alt sınır	Üst Sınır			
LİDERLİK YÖNLÜ	Esnaflık	47	50,02	8,373	1,221	47,56	52,48	16	60
	Özel Sektör	107	50,50	7,114	,688	49,14	51,87	14	60
	Memur	33	47,73	12,089	2,104	43,44	52,01	12	60
	Çalışmıyor	116	49,72	9,332	,866	48,01	51,44	12	60
	Toplam	303	49,83	8,817	,507	48,83	50,83	12	60
KENDİNE GÜVEN	Esnaflık	47	40,26	7,088	1,034	38,17	42,34	10	50
	Özel Sektör	107	40,44	6,114	,591	39,27	41,61	14	50
	Memur	33	37,15	10,357	1,803	33,48	40,82	10	50
	Çalışmıyor	116	40,00	7,893	,733	38,55	41,45	11	50
	Toplam	303	39,88	7,537	,433	39,03	40,74	10	50
RİSK ALMA	Esnaflık	47	19,34	3,772	,550	18,23	20,45	5	25
	Özel Sektör	107	19,57	3,354	,324	18,93	20,21	5	25
	Memur	33	18,03	4,572	,796	16,41	19,65	5	25
	Çalışmıyor	116	19,41	4,158	,386	18,64	20,17	5	25
	Toplam	303	19,30	3,888	,223	18,86	19,74	5	25

Tablo 9'da araştırmaya katılanların 116'sı (%38) çalışmadığını, 107'si (%35) özel sektörde çalıştığını, 33 kişi (%10) memur olduğunu, 47 kişi de (%15) esnaf olduğunu beyan etmişlerdir. Girişimciliğin alt boyutları dikkate alındığında çalışmayanların ve farklı işlerde çalışanların ortalamaları birbirine çok yakın çıkmıştır. Standart sapmalarına baktığımızda sadece memurlarda bir farklılık meydana gelmiştir. Memurların girişimciliğin alt boyutları olan risk alma, kendine güven, lider yönlü olma açısından diğer gruplardan farklılaşması memuriyette iş güvencesini akla getirmektedir ancak böyle bir kanaate varılabilmesi için daha ayrıntılı araştırma yapılması gerekir.

Tablo 10. Çalışma Şekillerinin Girişimcilik Alt Boyutlarına Etkisinin ANOVA Analizi Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd.	Ortalama kare	F	P
LİDERLİK YÖNLÜ	Gruplar Arasında	197,632	3	65,877	,846	,470
	Gruplar İçinde	23281,444	299	77,864		
	Toplam	23479,076	302			
KENDİNE GÜVEN	Gruplar Arasında	287,423	3	95,808	1,698	,167
	Gruplar İçinde	16869,534	299	56,420		

	Toplam	17156,957	302			
RİSK ALMA	Gruplar Arasında	62,362	3	20,787	1,380	,249
	Gruplar İçinde	4503,704	299	15,063		
	Toplam	4566,066	302			

Tablo 10'da katılımcıların farklı işlerde çalışmalarının veya hiçbir işte çalışmamlarının girişimciliğin alt boyutları üzerindeki etkilerini ölçmek için uygulanan ANOVA analizinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamış ($P > 0,05$) ve H5 hipotezi reddedilmiştir. Katılımcıların hiçbir işte çalışmamlarının veya farklı işlerde çalışmalarının girişimcilik eğilimlerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür.

H6: "Girişimcilik eğitimi alan mezunların girişimci olma isteklerine göre girişimcilik eğilimlerinde farklılık vardır" hipotezi bağımsız t testi ile ölçülmüş ve sonuçları yorumlanmıştır.

Tablo 11. Girişimci Olmak İsteyen Mezunların Girişimcilik Eğilimine Yönelik t Testi Analiz Sonuçları

	Girişimci Olma İsteği	N	Ortalama	Standart Sapma	Levene Varyans Eşitliği Testi		t-testi		
					F	P	t	sd.	P
KENDİNE GÜVEN	Evet	241	40,94	7,193	,275	,601	4,981	301	,000
	Hayır	62	35,79	7,503					
RİSK ALMA	Evet	241	19,83	3,499	6,901	,009	4,812	301	,000
	Hayır	62	17,26	4,620					
LİDERLİK YÖNLÜ	Evet	241	50,77	8,172	3,943	,048	3,733	301	,000
	Hayır	62	46,18	10,252					

Tablo 11'de araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu olan 241 kişi (%80)'i girişimci olmak istediklerini beyan etmişlerdir. Girişimciliğin alt boyutları dikkate alındığında girişimci olmak isteyenlerin ortalamaları diğerlerinden daha yüksek ve standart sapmaları da daha düşük çıkmıştır. Levene testi sonuçlarına göre gruplar arasında varyanslar heterojendir ($P < 0,05$). Girişimci olmak isteyenlerin girişimciliğin alt boyutları üzerindeki etkilerini ölçmek için uygulanan t testinde istatistiksel olarak risk alma ve liderlik yönlü olma alt faktörlerinde anlamlı bir fark bulunmuş ($P < 0,05$)ve H6 hipotezi kabul edilmiştir. Hipotezlerden sadece bu hipotez kabul edilmiştir. Girişimcilik eğitimi alan katılımcılardan girişimci olmak isteyenlerin girişimcilik eğilimi diğerlerine göre daha yüksek çıkmıştır.

Girişimcilik eğitimi alarak üniversiteden mezun olan katılımcıların toplam girişimcilik puanı hesaplanmıştır. Bu puanların 36-64 arası çok düşük girişimciliği, 65-92 arası düşük girişimciliği, 93-123 arası orta düzeyde girişimciliği, 124-151 arası yüksek girişimciliği, 152-180 arası da çok yüksek girişimciliği göstermektedir. Bu araştırmaya katılanların girişimcilik puan ortalaması 145,56 olarak bulunmuş ve bu puanın yüksek girişimciliği gösterdiği tespit edilmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Girişimcilik eğitimi; gençlerin girişimciliğe yönlendirilmesini, girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılmasını, kişilerdeki girişimcilik ruhunun ortaya çıkarılmasını sağlamaktadır. Girişimcilik eğitimi, kişilerin içlerindeki girişimcilik potansiyelini keşfetmelerine ve girişimciliğe yönelmelerine yardımcı olmaktadır. Girişimcilik potansiyelinin farkında olan kişilerin kendilerine güvenmeleri ve girişimci olarak sahaya çıkıp kendi işlerini kurmaları yönündeki motivasyonları daha fazladır. Girişimcilik üniversite mezunları için önemli bir kariyer fırsatı olarak görülmektedir (Korkmaz, 2012:224).

Bu araştırma Çankırı Karatekin Üniversitesi'nden girişimcilik dersi olarak mezun olan kişilerle yapılmıştır. Üniversitede girişimcilik dersi alan bütün mezunlara girişimcilik eğilimini ölçen anket formu gönderilmiş, ancak bunlardan 303 kişi ankete cevap vermiştir.

Araştırmaya katılanların girişimcilik puanları hesaplanmış ve elde edilen puanlar girişimcilik eğitimi alan mezunların yüksek girişimcilik eğilimine sahip olduklarını göstermiştir. Bu sonuç ülkemizdeki araştırmaların büyük çoğunluğunda öğrencilerin neredeyse tamamının girişimcilik düzeylerinin "yüksek girişimcilik" olarak çıkması sonucuyla uyumluluk göstermektedir (Pazarlık, 2016:160).

Elde edilen verilerde boyut indirgemesi yapmak amacıyla açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi sonucunda söz konusu yapının üç boyuttan oluştuğu ve toplam açıklayıcılık oranının % 62,059 olduğu ortaya konulmuştur. Faktör analizi sonucunda bulunan alt faktörler, liderlik yönlü olma, kendine güven ve risk alma eğilimidir.

Açıklayıcı Faktör Analizi sonucu elde edilen üç boyuttan hareketle hipotez testleri uygulanmıştır. Bu süreçte 0.05 anlamlılık düzeyinde risk alma, kendine güven ve liderlik yönlü olma değişkenleri açısından girişimcilik eğitimi alan mezunların kadın-erkek ve evli bekâr grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı t testi ile ortaya konulmuştur. Ayrıca 0.05 anlamlılık düzeyinde mezun olduğu üniversite biriminin ön lisans düzeyinde meslek yüksekokulu veya lisans düzeyinde fakülte olması ve ailenin girişimci olup olmaması grupları arasında da girişimcilik eğilimi açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı t testi ile ortaya çıkmıştır.

Kişilerin özel sektörde çalışmaları, esnaf, memur veya çalışmıyor olmaları grupları arasındaki girişimcilik eğilimindeki farklılıklar araştırılmıştır. Yapılan ANOVA analizi sonucunda bu gruplar arasında girişimcilik eğilimleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Standart sapmalarına baktığımızda sadece memurlarda bir farklılık olduğu görülmüştür. Sadece memurlar grubunun girişimciliğin alt boyutları olan risk alma, kendine güven, lider yönlü olma açısından diğer gruplardan grup ortalamasının düşük ve standart sapmalarının yüksek olarak farklılaştığı görülmektedir. Bu sonucun çıkmasının nedeni devlet memurluğundaki iş güvencesinden dolayı fazla riske girmeme eğiliminden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Girişimcilik derslerinin seçmeli olduğu durumlarda girişimcilik eğilimine sahip öğrencilerin bu dersleri daha çok tercih ettikleri söylenebilir. Girişimcilik derslerini alıp başarılı olanlara KOSGEB tarafından girişimcilik sertifikası verilmesi ve kişilerin işyeri açtıklarında hibe ve faizsiz kredi imkânı tanınması da girişimcilik eğitimi almalarında teşvik edici bir unsur olabilmektedir.

Anket sonuçlarında mezunların % 38,3 gibi önemli bir kısmının çalışmadığı tespit edilmiştir. İş bulamayıp çalışmayanlar için girişimcilik eğitimi almış olmaları kendi işlerini kurmaları için bir fırsat olarak görülmektedir. Bu durumda girişimcilik eğitimi alıp girişimcilik eğilimi yüksek olanlar için girişimci olarak sahaya çıkmaları teşvik edilmelidir.

Girişimcilik eğilimi üzerine yapılan araştırmaların çoğu veri toplama zorluğundan dolayı genellikle henüz girişimciliğe başlamamış, girişimci olup olmayacağı belli olmayan veya girişimcilik üzerine fazla bilgisi olmayan öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Oysa bu araştırma, veri toplanmasının zorluğuna rağmen girişimcilik eğitimi olarak üniversiteden mezun olanlar üzerinde yapılmıştır. Girişimcilik eğitimi olarak üniversiteden ön lisans ve lisans düzeyinde mezun olanların girişimcilik konusundaki eğilimleri ölçülmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kalkınma planlarında ve yıllık programlarda kadın girişimciliğin teşvik edilmesi önemli bir plan hedefi olarak gösterilmektedir. Bu nedenle girişimcilik eğitimi alan mezunların girişimcilik eğiliminde cinsiyete göre farklılık olup olmadığı araştırılmış ve fark olmadığı bulunmuştur. Bu sonucun alana katkı sağlayacağı düşünülmekte, bu konuda geliştirilecek politikalarda kadınların girişimcilik eğilimlerinin yüksek olması dikkate alınmalıdır.

Girişimci olmak isteyenlerin girişimcilik eğilimlerinde, girişimci olmak istemeyenlere göre anlamlı bir fark bulunmuş ve yalnızca bu hipotez kabul edilmiştir. Araştırmaya katılanların %78'inin 25 yaş altında olması ve önemli bir kısmının da çalışmıyor olması girişimcilik konusundaki ilgiyi daha da artırmaktadır. Genç işsizliğinin yüksek olduğu ülkemizde genç mezunların girişimciliğe yönlendirilmesi istihdamın artırılmasında, işsizliğin azaltılmasında ve kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesinde önemli katkı sağlar.

Araştırmaya katılan mezunların yaklaşık yüzde sekseni girişimci olmak ve kendi işyerlerini kurmak istediklerini beyan etmişlerdir. Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimini artırmada olumlu etkisinin olduğu söylenebilir. Girişimcilik eğilimi bu kadar yüksek olan üniversite mezunlarının girişimci olmalarının desteklenmesi, sahaya çıkmalarının özendirilmesi ve kendi işlerini kurmaları konusunda teşvik edilmeleri gerekir.

Bundan sonra bu konuda araştırma yapacaklara öneri olarak, girişimcilik eğitimi olarak üniversiteden mezun olup iş arayanların kendi işini kurmayı neden düşünmedikleri veya girişimciliğe yönelmede ortaya çıkan sorunları araştırmalarının alana teorik ve pratik önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Balaban, Ö. ve Özdemir, Y. (2008). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF örneği, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 133-147.
- Çetinkaya Bozkurt, Ö. ve Alparlan, A. M. (2013). Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi: Girişimci ve öğrenci görüşleri, *Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi* 8(1), 7-28.
- DPT. (2013). Onuncu Kalkınma Planı (2014–2018), 06.07.2013 Tarih ve 28699 Mükerrer Sayılı Resmi Gazete.
- Döm, S. (2012). *Girişimcilik ve küçük işletme yöneticiliği*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Eser, G. ve Yıldız M. L. (2015). Türkiye’de girişimcilik araştırmalarının odağı nedir? – Yazın üzerine bir inceleme, *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 11(43), 91-117. doi: 10.14783/od.v11i43.5000070104
- Güney, S. (2008). *Girişimcilik temel kavramlar ve bazı güncel konular*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Kaya, A. (2007). *Bilişim ve iletişim ışığında girişimcilik ve KOBİ yönetimi*, Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach’ ın Alfa Güvenirlik Katsayısı. *Journal of Mood Disorders*, 6 (1), 47-48.
- Koparan, E. ve Kahraman N. (2016). Uygulamalı girişimcilik eğitimlerinden faydalanan kadınların iş kurma süreçlerine ilişkin bir analiz: Amasya ili örneği, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 7(17), 39-63. doi: 10.17823/gusb.305
- Korkmaz, O. (2012). “Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi örneği”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, 14(2), 209–226.
- Müftüoğlu, M. T. ve Haliloğlu, N. (2013). *Nasıl girişimci olunur?*, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Müftüoğlu, M. T. ve Durukan, T. (2004). *Girişimcilik ve KOBİ’ler*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Patır, S. ve Karahan, M. (2010). Girişimcilik eğitimi ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik profillerinin belirlenmesine yönelik bir alan araştırması, *İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1(2). 27-44.
- Pazarıcık, Y. (2016). Üniversitelerimiz girişimci yetiştirebiliyor mu?: Üniversite öğrencilerinin girişimcilik algısını/eğilimini/özelliklerini ölçen araştırmaların sonuçsal bir değerlendirmesi, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi Girişimcilik Özel Sayısı*, 17(37), 140-169.
- T.C. Resmi Gazete, On birinci Kalkınma Planı (2019–2023), 23.07.2019 Tarih ve 30840 Mükerrer Sayılı Resmi Gazete.
- Tanrısever, N. H. (2004). Avrupa Birliğinde girişimciliğin teşvik edilmesi için izlenen politikalar ve Türkiye’deki politikaların Avrupa Birliği uygulamalarına uyumu. Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Sektörel ve Bölgesel Politikalar Dairesi, Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Tekin, M. (2006). *Girişimcilik ve küçük işletme yöneticiliği*, Konya: Günay Ofset.
- Top, S. (2011). MYO Öğrencilerinin gelecekteki girişimcilik kariyer niyetlerinin planlı davranış modeli kapsamında değerlendirilmesi, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 269-289.
- TÜİK, TÜİK Haber Bülteni, Sayı: 30847, 05 Mart 2019, Ankara.
- Ulutürk Akman, S. ve Bektaş, H. (2015). Üniversite öğrencilerinin girişimci özelliklerinin incelenmesi, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B. Dergisi*, 37(1), 217-232. doi: 10.14780/iibd.56366
- Yılmaz, E. ve Sümbül A. M. (2009). Üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 195-203.
- Yurtseven, H. R. (2007). *Girişimcilik küçük bir işletme kurmak ve yönetmek*, Ankara: Detay Yayıncılık.

Extended Abstract

Aim and Scope

The aim of the study is to measure the entrepreneurship tendencies of the graduates who have received entrepreneurship education from the university and to analyze the entrepreneurship tendencies according to some demographic variables. The scope of the research covers the people who received entrepreneurship courses at Çankırı Karatekin University and have graduated from university by taking a KOSGEB entrepreneurship certificate.

Methods

The research is a quantitative type of research, and the research data were obtained from the graduates who received entrepreneurship courses from Çankırı Karatekin University through questionnaire. In the research, "Entrepreneurship Scale for University Students" has been used, adding questions about whether there is an entrepreneur in the family and some demographic datas (Yılmaz ve Sünbül, 2009). Entrepreneurship scale consists of 36 expressions in order to measure the perceptions, attitudes and tendencies of the participants. The statements have 5-points Likert Scale "1. Strongly disagree, 2. Disagree, 3. Undecided, 4. Agree, 5. Strongly agree" were answered in the range. The total entrepreneurship score was calculated to indicate very low entrepreneurship among 36-64 and very high entrepreneurship among 152-180. A questionnaire was sent to 4811 graduates who received entrepreneurship courses, 303 of them answered the questionnaire and the return rate was 6.3%. With these data, frequency and factor analyzes were performed in SPSS 22 statistical package program. In addition, hypothesis created according to various variables related to entrepreneurship were subjected to t test and ANOVA analysis and the results were interpreted.

Findings

A questionnaire was sent to all students graduated from Çankırı Karatekin University by taking entrepreneurship courses and 303 of them answered the questionnaire. In this study, the average entrepreneurship score of the participants was found 145,56 and this score indicates that graduates have high entrepreneurship tendency. Exploratory Factor Analysis was applied in order to make size reduction in the data obtained. As a result of factor analysis, it was revealed that the structure in question consisted of three component and the total exploratory ratio was %62,059. These component are; leadership tendency, self-confidence and risk taking. Cronbach's Alpha coefficient was calculated to determine the reliability of the scale. This coefficient was indicating that the scale was highly reliable.

Hypothesis tests were applied based on three component obtained as a result of Exploratory Factor Analysis. In this process the T test demonstrated that there was no statistically significant difference between the female-male and married –single groups of the graduates of entrepreneurship education in terms of risk-taking, self-confidence and leadership orientation variables at 0,05 significance level. Also the T test demonstrated that there was no statistically significant difference between the vocational school associate degree level or a bachelor's degree level faculty and whether the family is an entrepreneur or not in terms of entrepreneurship tendency at 0,05 significance level.

Differences in entrepreneurship tendencies between private sector employee, tradesmen, officer and non-working groups were investigated. As a result of ANOVA analysis, no significant difference was found between these groups in terms of entrepreneurship tendencies. When we look at the standard deviations, it is seen that there is a difference only in officers. It is seen that only the group of officers average is lower than the other groups in terms of risk taking, self-confidence and leadership, which are the subgroups of entrepreneurship. Also, it is seen that the standard deviations differ in high direction.

A significant difference was found in the entrepreneurship tendencies of those who want to be an entrepreneur than those who do not want to be an entrepreneur and only this hypothesis was accepted.

Conclusion

Although researchs on the tendency of entrepreneurship is generally conducted on students who have not yet started entrepreneurship or do not have much knowledge about entrepreneurship, this research has been conducted on university graduates who have received entrepreneurship education. The entrepreneurship tendencies of university graduates who received entrepreneurship education were measured and it was determined that the entrepreneurship tendency of graduates was high.

Interest in entrepreneurship is highly increasing due to the fact that 78% of the participants are under the age of 25 and 38% are do not work. In our country where youth unemployment is high, directing young graduates to entrepreneurship will contribute to increase employment, achieve development goals and reduce unemployment.

About eighty percent of the graduates stated that they want to be entrepreneurs and establish their own businesses. Entrepreneurship education in universities creates awareness and encourages people to start their own businesses after graduation from university. It can be said that entrepreneurship education has a positive effect on increasing entrepreneurship tendency. University graduates who have high entrepreneurship tendency should encourage and support to become an entrepreneur.